

Geodata – en strategisk resurs för Klimat- och näringslivsdepartementet

Geodata – en strategisk resurs för Klimat- och näringslivsdepartementet

Många statliga verksamheter under Klimat- och näringslivsdepartementet är beroende av geodata. Alla dessa skulle gynnas av ett säkert och robust informationsekosystem för allt från stärkt civilberedskap, Klimat och riskhantering, den gröna omställningen till näringslivets utveckling.

Geodata är viktig för ekonomisk tillväxt och helt avgörande för digitalisering. Geodata är som den digitala ryggraden för modern samhällsutveckling, särskilt för energiförsörjning, näringsliv, materialutvinning.

Geodataberoende myndigheter/bolag inom departementets budget

Affärsverket svenska kraftnät

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Havs- och vattenmyndigheten

Naturvårdsverket

Statens energimyndighet

Statens geotekniska institut

Sveriges geologiska undersökning

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Övrig geodataberoende verksamhet

Mistra

Strålsäkerhetsmyndigheten

Svenska miljöinstitutet IVL

Tillväxtverket.

Geodata används även för:

Lokalisering av lämpliga platser för ny energiinfrastruktur. Miljöbedömningar och riskanalyser. Planering av elnät och transportlogistik.

Geodata är digital information som beskriver företeelser med ett geografiskt läge.

Det kan vara information om platser, byggnader, sjöar, vägar, fastigheter, vegetation eller befolkning, allt kopplat till en specifik plats på jorden.

Klimat- och näringslivsdepartementets bidrag till vägen framåt

Se geodata som en kritisk infrastruktur fråga, på samma nivå som elnät, bredband och cybersäkerhet.

1. Hitta ändamålsenliga former för **finansiering** av de offentliga investeringarna och förvaltning av geodata. - det ger er nytta.
2. Ge **nationellt samordnad styrning** till myndigheterna för genomförande av strategiska planen.
3. **Tänk informationsförsörjning** och undersök möjligheterna med geodata och digitalisering inför beslut och styrning samt i redan initierade eller kommande utvecklingsuppdrag till myndigheterna.
4. **Frigör resurser** för utveckling av tydliga rättsliga regler .
5. **Samordna och koordinera** frågorna mellan berörda departement
6. **Stärk tillgången** till geodata inom klimatomställning, energiomställning, naturresurser och råvaruförsörjning
7. Stärk näringslivets **innovationskraft**.

På Naturvårdsverket har geodata en viktig roll i arbetet med flertal aktuella regeringsuppdrag så som:

- analysera det nya EU-direktivet om rening av avloppsvatten
- förslag på genomförande av det nya luftkvalitetsdirektivet
- digital lösning för miljörapportering
- förslag till naturrestaureringsplan
- digitala kunskapsunderlag om skogens natur- och kulturmiljövärden.

Nyttor med geodata för Klimat- och näringslivsdepartementet

Klimatanpassning och riskhantering

Identifiera riskområden:

Civil beredskap och klimatanpassning ställer ökade krav på tillgången till kvalitetssäkrad geodata.

Geodata används för att kartlägga områden som är känsliga för översvämningar, ras och skred, erosion, värmeböljor och andra klimatrelaterade risker.

Beslutsunderlag för åtgärder:

Försörjning av geodata i kombination med klimatmodeller ger myndigheter möjligheter att planera och genomföra åtgärder för ett robust och resiliент samhälle.

Grön industriell omställning

Lokalisering av ny energiinfrastruktur:

Geodata hjälper till att identifiera lämpliga platser för vindkraft, solparker och ny kärnkraft.

Effektiv resursanvändning:

Genom att analysera markdata och transportflöden kan man optimera placeringen av industrier och logistikcenter för att minska utsläpp.

Vid hantering av miljödata

Genom EU-lagstiftning såsom direktiv och förordningar, globala och regionala konventioner och inte minst genom Sveriges nationella miljöarbete ställs omfattande krav på:

- insamlingen
- hanteringen
- tillgängliggörandet och
- rapporteringen av lägesbundna miljödata.

Välhanterade lägesbundna miljödata är en nödvändighet för en god förvaltning av Sveriges landområden, hav, sjöar och vattendrag.

Miljödata används för att följa upp miljöns tillstånd, påverkan på miljön, klimatförändringen samt för att planera, genomföra och följa upp åtgärder och deras effekt: Rätt åtgärd på rätt plats, så effektivt och kostnadseffektivt som möjligt.

För att kunna möta behoven och för att säkerställa att informationen på geodataområdet hanteras konfidentiellt, är riktig och är tillgänglig för den som behöver den, krävs en kraftsamling av ansvariga myndigheter och deras insatser.

Med den nya nationella strategiska planen för en samlad informationsförsörjning på geodataområdet skapas de nödvändiga förutsättningarna.

Cirkulär ekonomi och miljöstrategi

Spårning av materialflöden:

Geodata används för att förstå hur resurser rör sig genom samhället – från utvinning till återvinning.

Miljöövervakning:

Kartläggning av utsläppskällor, skyddade områden och biologisk mångfald är beroende av geodata för att kunna följa upp miljömål.

Konsekvenser av att inte genomföra nationell strategisk plan för geodataområdet

Dubbelarbete och ineffektivitet

- Myndigheter och kommuner bygger parallella lösningar
- Bristande samordning ökar kostnader och minskar återanvändning
- Försvar, samhällsskydd och klimat måste skapa separata lösningar

Lågeffektiv digitalisering

- Svårigheter att automatisera beslut och processer
- Hämmande för innovation inom AI, digital tvilling och smarta tjänster

Sårbart och osäkert

- Möter inte behov av utveckling mot nya krav på robusthet
- Varierande bedömningar av informationens känslighet mellan myndigheter som tillhandahåller samma information

Begränsad tillgång till data

- Företag får svårt att få tillgång till offentlig geodata i rätt format, tid och kvalitet
- Det bromsar nya affärsmodeller och investeringar

Svagare krisberedskap och klimatanpassning

- Ingen samlad bild av lägesinformation i kris
- Svårt att planera för klimatförändringar och resiliens

Förlorad konkurrenskraft

- Svenska företag halkar efter när andra länder gör geodata till en strategisk resurs.
- Risk att Sverige missar mål i digitaliseringsstrategin och EU:s gröna omställning

Kostsam avsaknad av enhetlighet

- Det är kostsamt att göra om och göra rätt om marknaden och enskilda myndigheter väljer olika vägar i digitaliseringsarbetet.

